

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Eindevent Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Zeespiegelstijging en Nederland: hoe houden we het veilig en leefbaar?

Hoofdlijnen uit het Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Resultaten van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging

DG Water en Bodem
Rijkswaterstaat
Staf Deltacommissaris

Landverlies

Overstromingen

Verziltting

Kennisprogramma Zeespiegelstijging

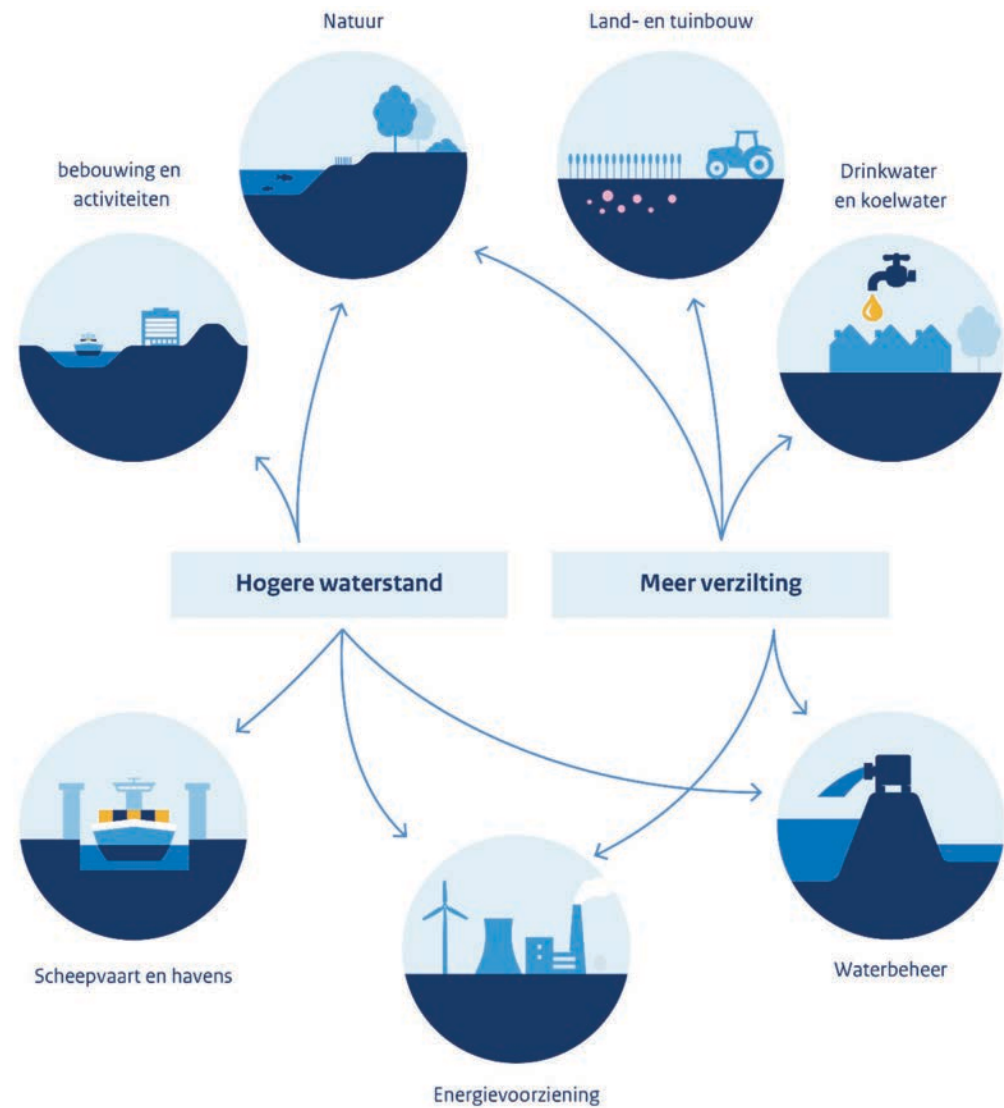
In opdracht van de minister van IenW en de deltacommissaris

Gestart 2019, afgerond 19 juni j.l.

Zeespiegelstijging

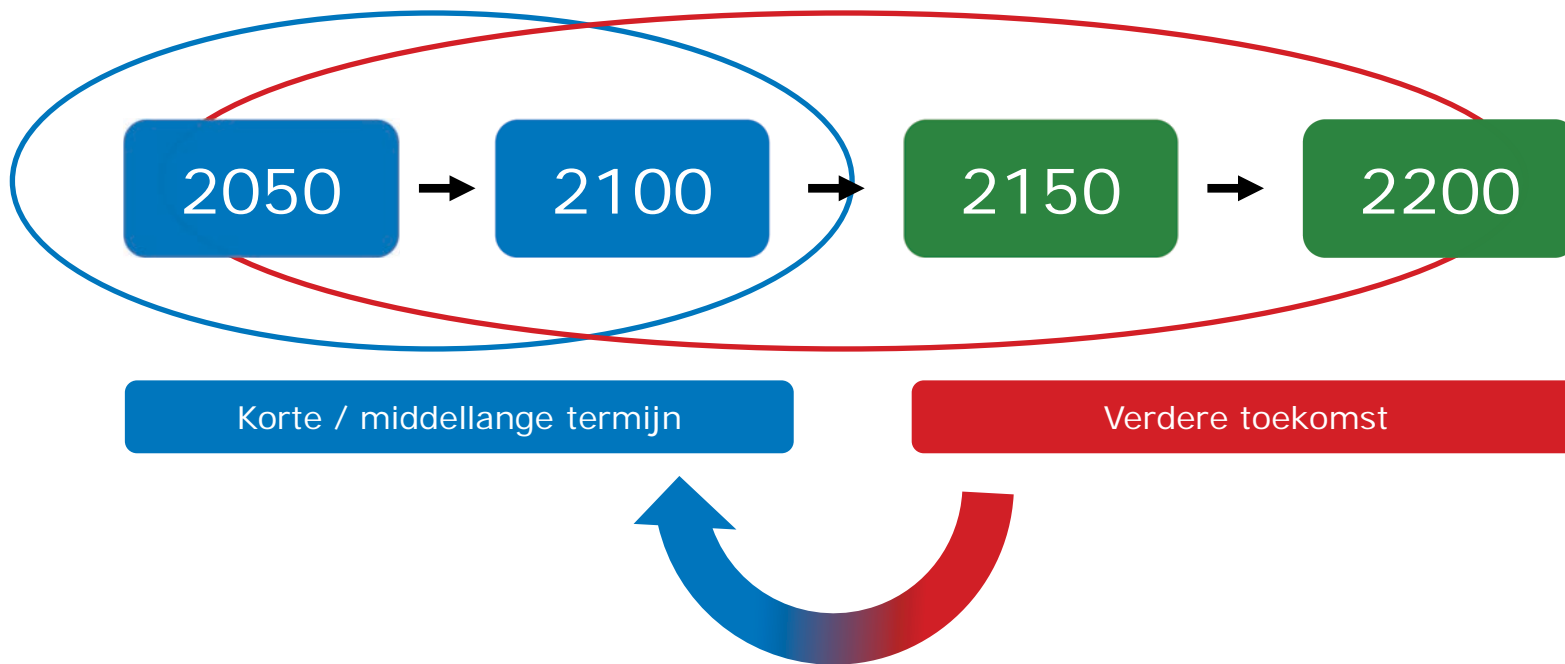

Horizon

Deltaprogramma strategieën

Kennisprogramma Zeespiegelstijging
(KP ZSS)

Aanpak van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Het Kennisprogramma Zeespiegelstijging heeft vier vragen:

Hoeveel zeespiegelstijging kunnen we verwachten langs de Nederlandse kust?

Hoeveel zeespiegelstijging kunnen we aan met de huidige strategie voor de bescherming tegen overstromingen en de bestrijding van verzilting?

Welke andere strategieën zijn mogelijk?

Wat is nodig om deze kennis in praktijk te brengen?

Om op termijn gesteld te staan...

... moeten we o.a. deze besluiten nu voorbereiden

Hoe houden we zand en klei beschikbaar voor zandsuppleties en dijkversterkingen?

Hoe houden we ruimte beschikbaar voor dijkversterkingen?

Land-waterovergangen laten meegroeien voor robuuste waterveiligheid?

... en deze grote besluiten over 100 à 150 jaar

Per zeearm/riviermonding:

Open verbinding met de zee

Afsluitbaar met stormvloedkering

Afdammen zeearm/riviermonding

Of eerder, bijvoorbeeld vanwege ruimtelijke of economische ontwikkelingen

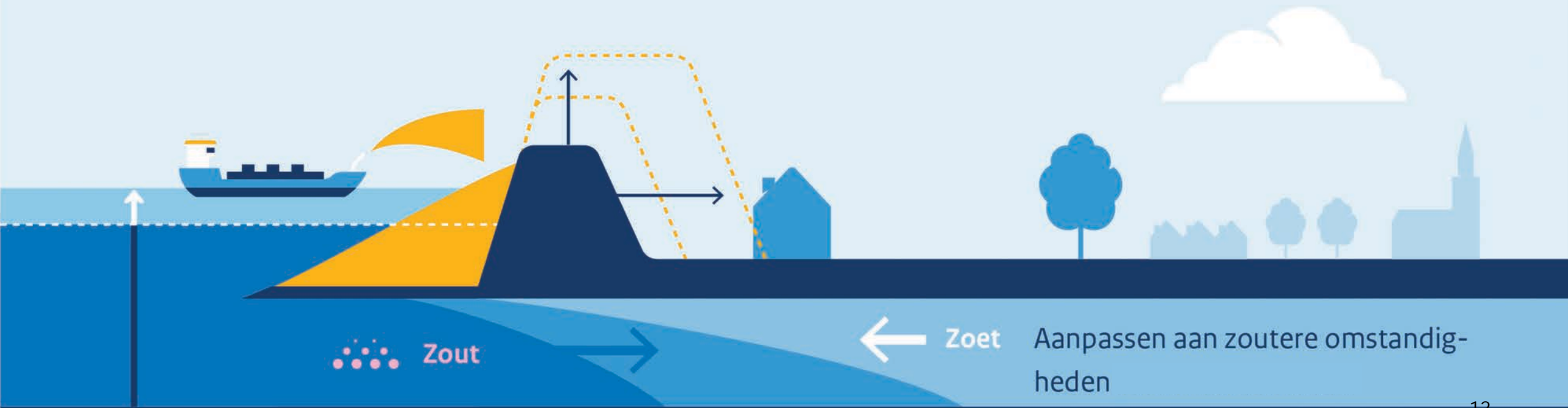
Conclusie op hoofdlijnen: NL veilig én leefbaar MITS

Meer middelen

Continu blijven werken

Zand, klei én ruimte

Hoe lang houden we de huidige strategie vol?

Gevolgen in beeld brengen:

- Waterveiligheid
  - Zandige kust
  - Keringen en kunstwerken
- Zoetwater

Hoe:

- Met modellen en berekeningen
- 0,5 – 1 – 2 – 3 - 5 meter zeespiegelstijging

Uitgangspunten

➤ Dijken, kunstwerken, kust in 2050 op orde conform normen

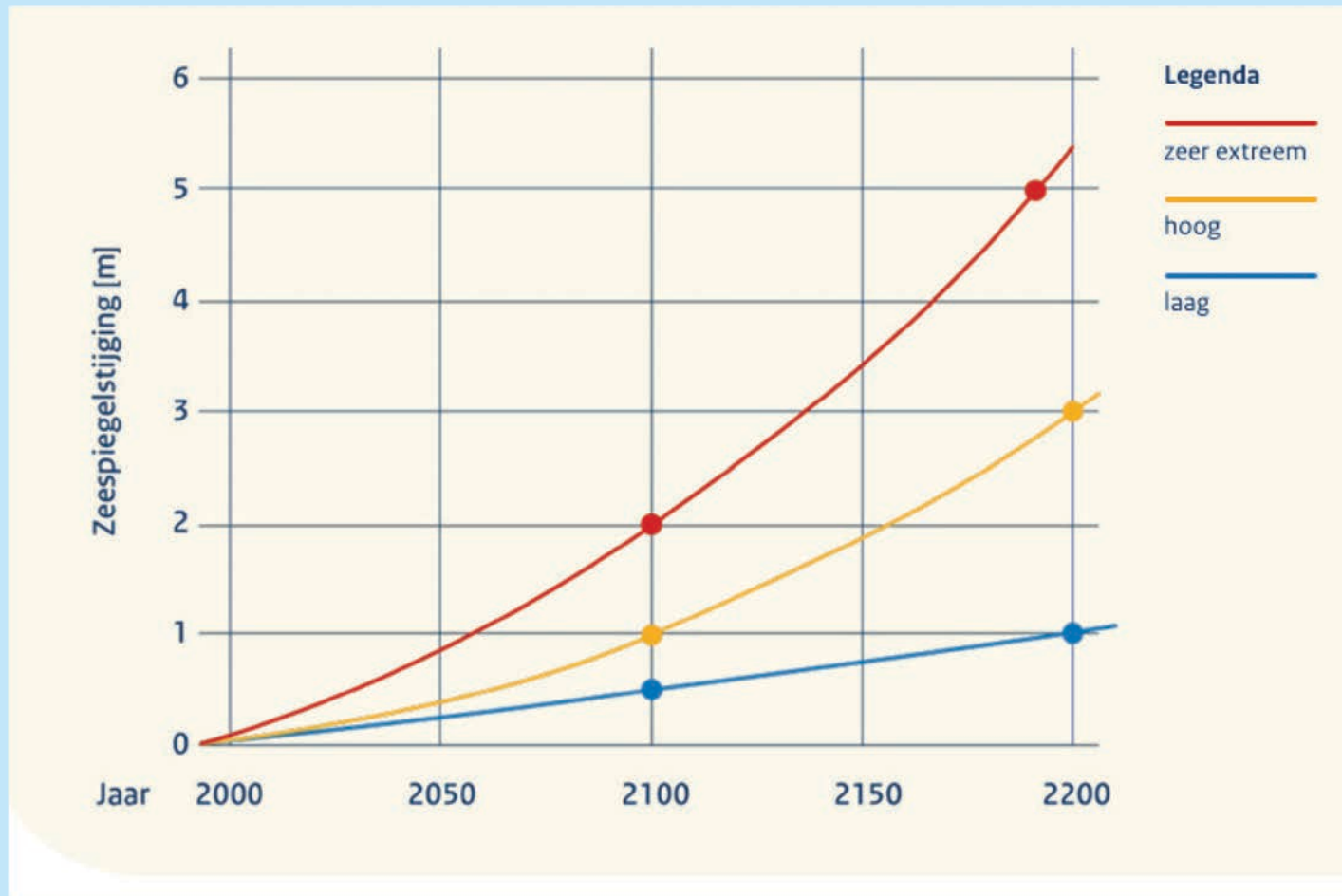
➤ Voorziene zoetwatermaatregelen geïmplementeerd en functionerend

➤ Huidige situatie
Huidige normen
Beleidsarm

Eerst effecten berekenen (scenario-onafhankelijk),
dan kijken wanneer ze zich voordoen

Basis op orde houden:

Kustlijn op zijn plaats houden met meer en grotere grotere zandsuppleties.

Dijken steeds hoger en sterker maken.

Steeds meer pompen inzetten tegen wateroverlast en verzilting.

Verzilting bestrijden waar het kan, leven met verzilting waar het moet.

Dat gaat niet vanzelf!

Zandige Kust

- Grotere volumes nodig in toekomst (na 2040), maar minder extreem dan verwacht: max x6
- Duinen groeien mee bij zandsuppleties; primaire zandige keringen blijven op orde

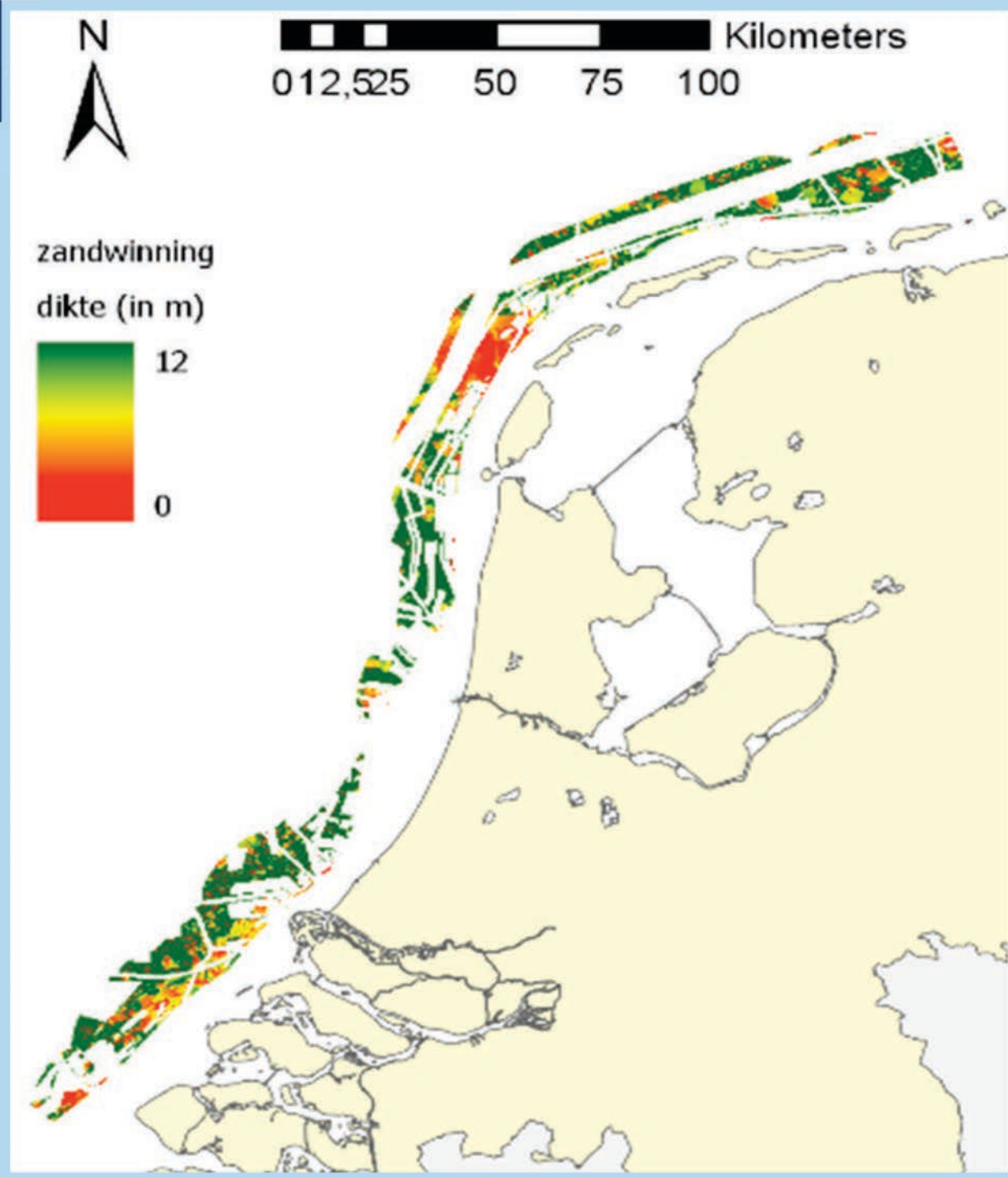

Conclusies zandige kust

Zandige strategie is vol te houden ook bij 5 meter zss

Mits goede landelijke regie op reservering zandvoorraden

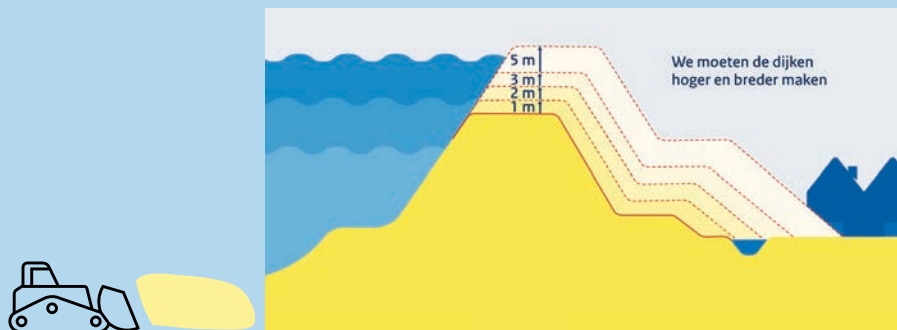
Waterveiligheid – keringen en kunstwerken

Systeem:

- **3600 km** primaire keringen

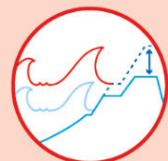
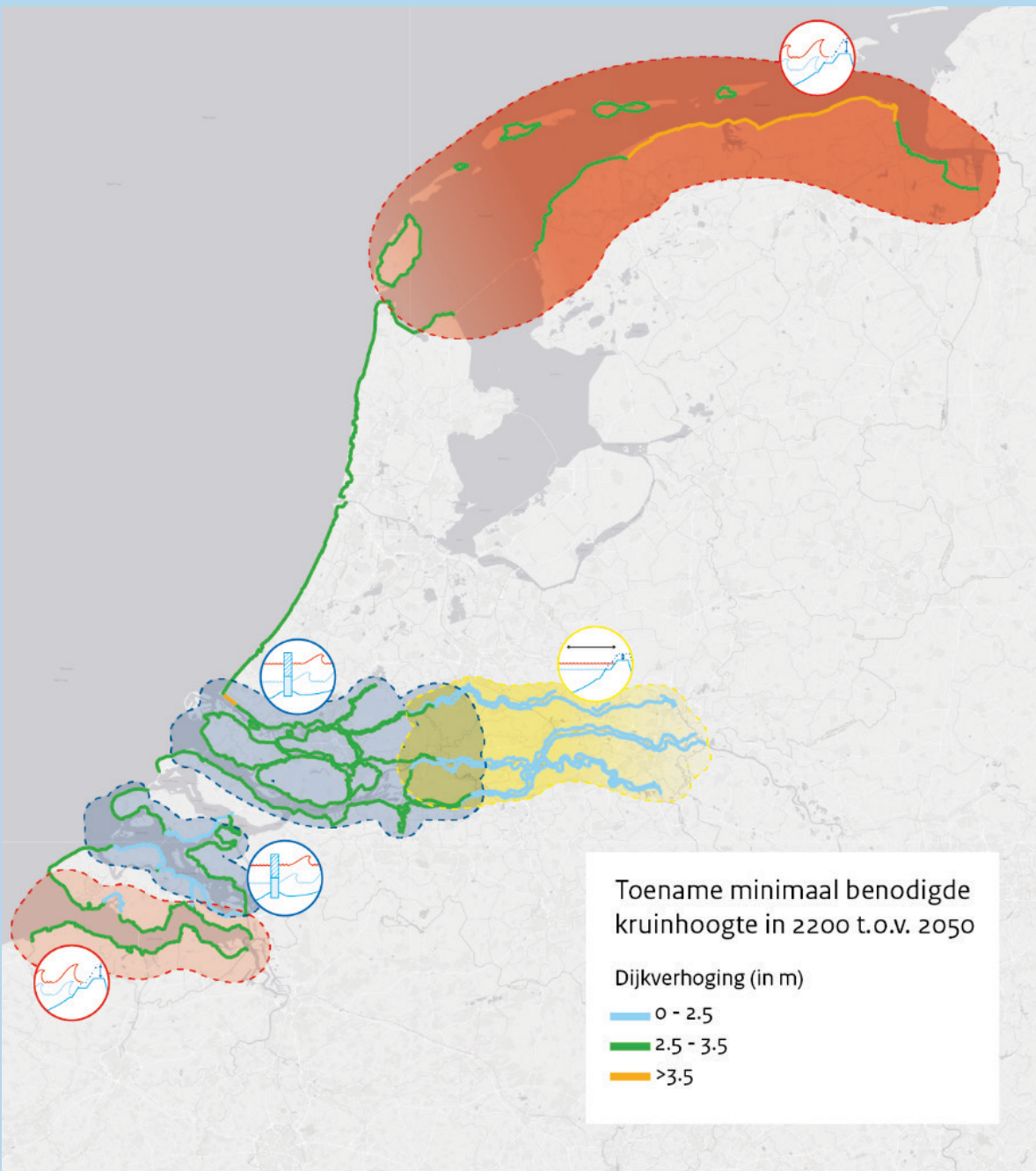
Vragen:

- Belastingen water op dijk door **zeespiegelstijging** en **verhoogde rivierafvoer**?
- Hoe **hoog en breed** moet kering dan worden?
- Genoeg **materiaal**?
- Wat **kost** dat?

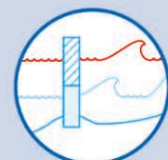
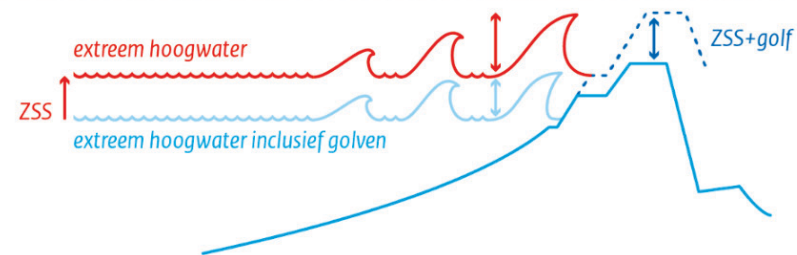

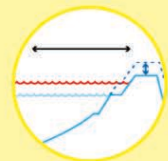
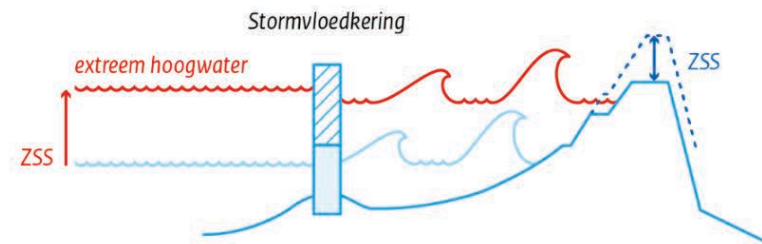
3 meter zeespiegelstijging

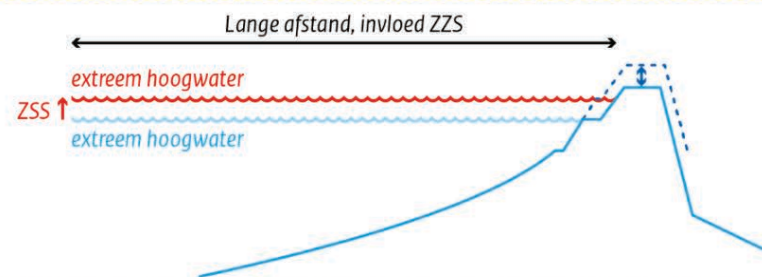
Toename waterkeringen
meer dan zeespiegelstijging

Stormvloedkering

Ver van de zee
(in de rivier)

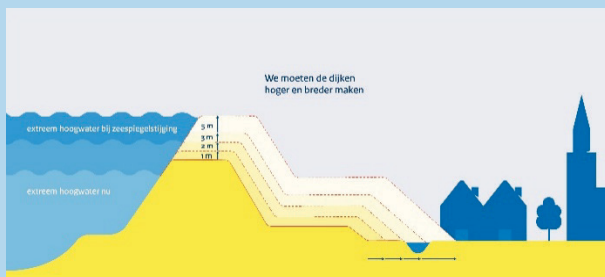

Conclusies - waterveiligheid keringen en kunstwerken (1)

1. Dijkversterkingen tot 5m
zeespiegelstijging **technisch mogelijk.**

Maar **grote inpassingsvraagstukken** in
dichtbebouwde gebieden.

**2. Betrouwbaarheid van de
stormvloedkeringen** bepalend; vaker
dicht, gevolg voor technische levensduur
en meer onderhoud

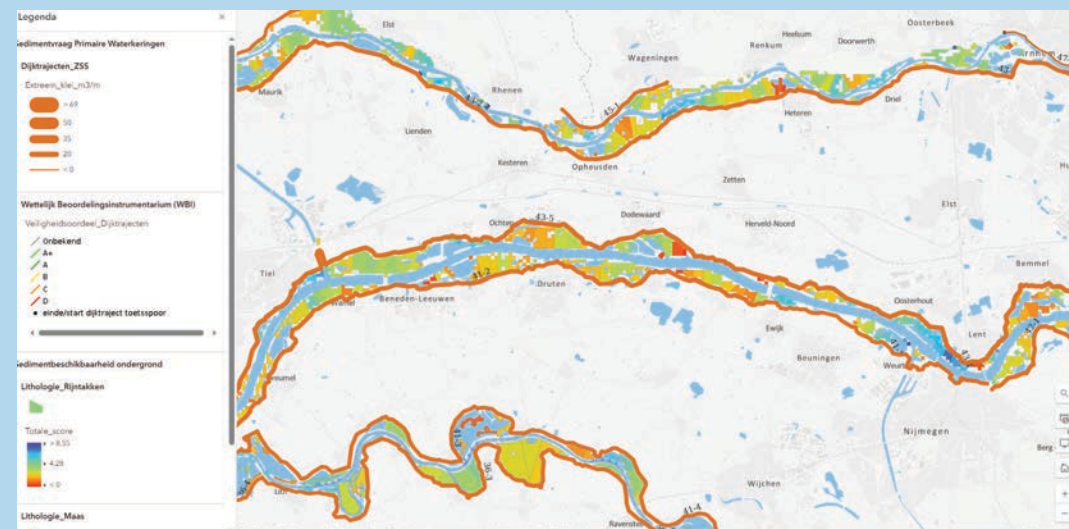
Conclusies - waterveiligheid keringen en kunstwerken (2)

3. Kosten voor huidige systeem voor zeespiegelstijging **3 tot 5m** is **zelfde orde**grootte als **huidige jaarlijkse HWBP** investeringen ($\pm 50\%$).

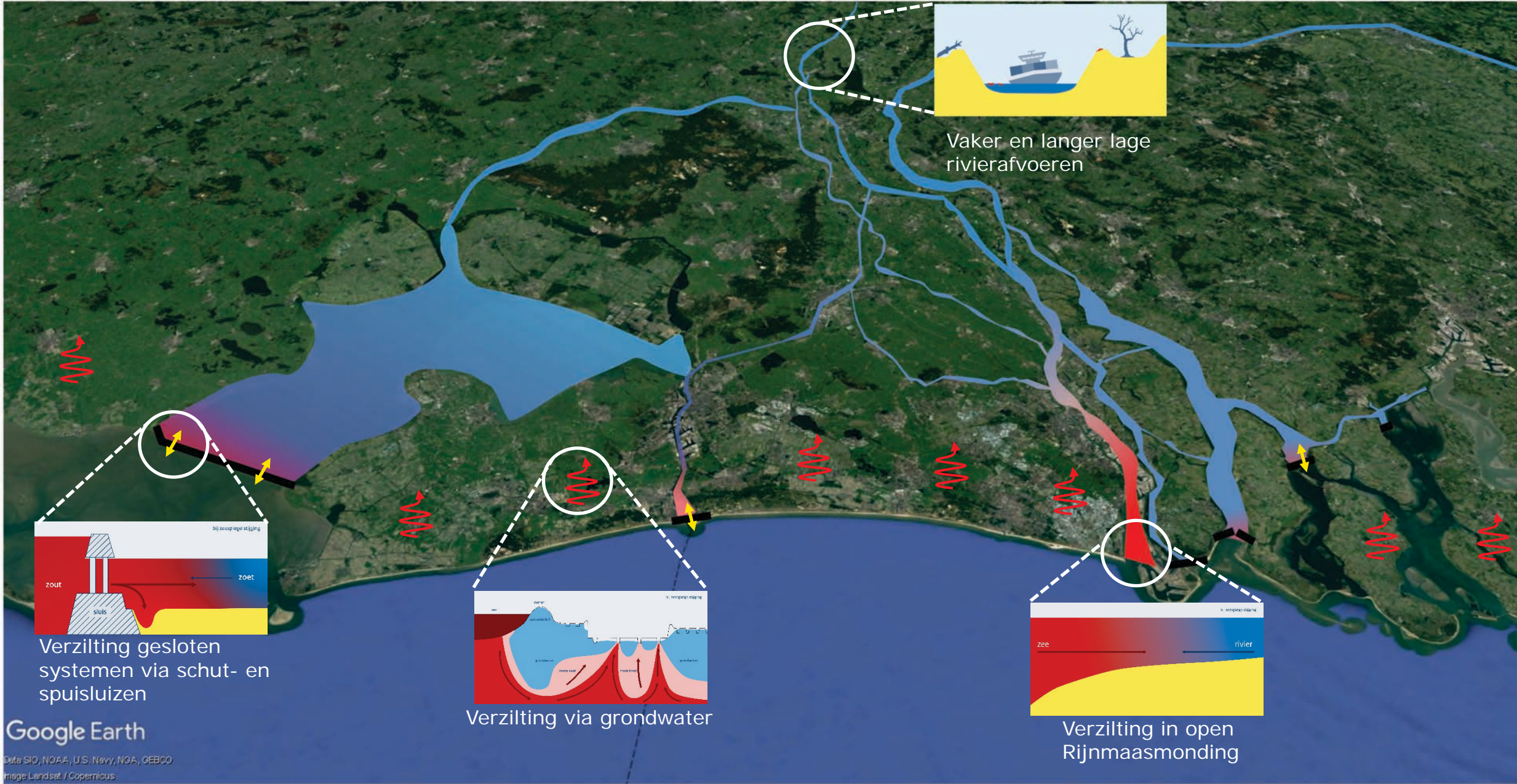

Hierin niet: buitendijks en regionaal

4. Er is in potentie voldoende materiaal

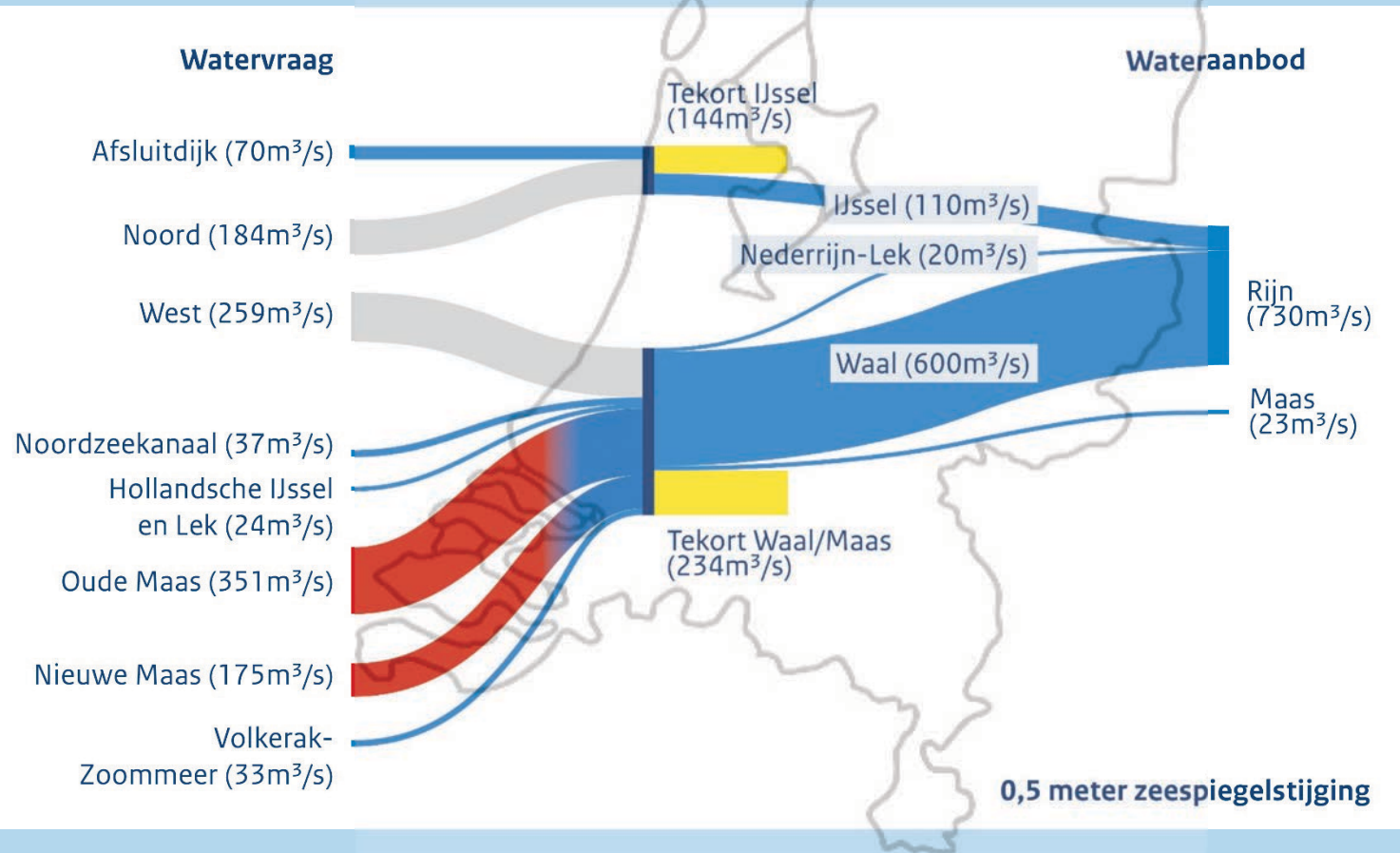

Hoe beïnvloedt zeespiegelstijging zoetwater?

Conclusies droogte & zoetwaterbalans

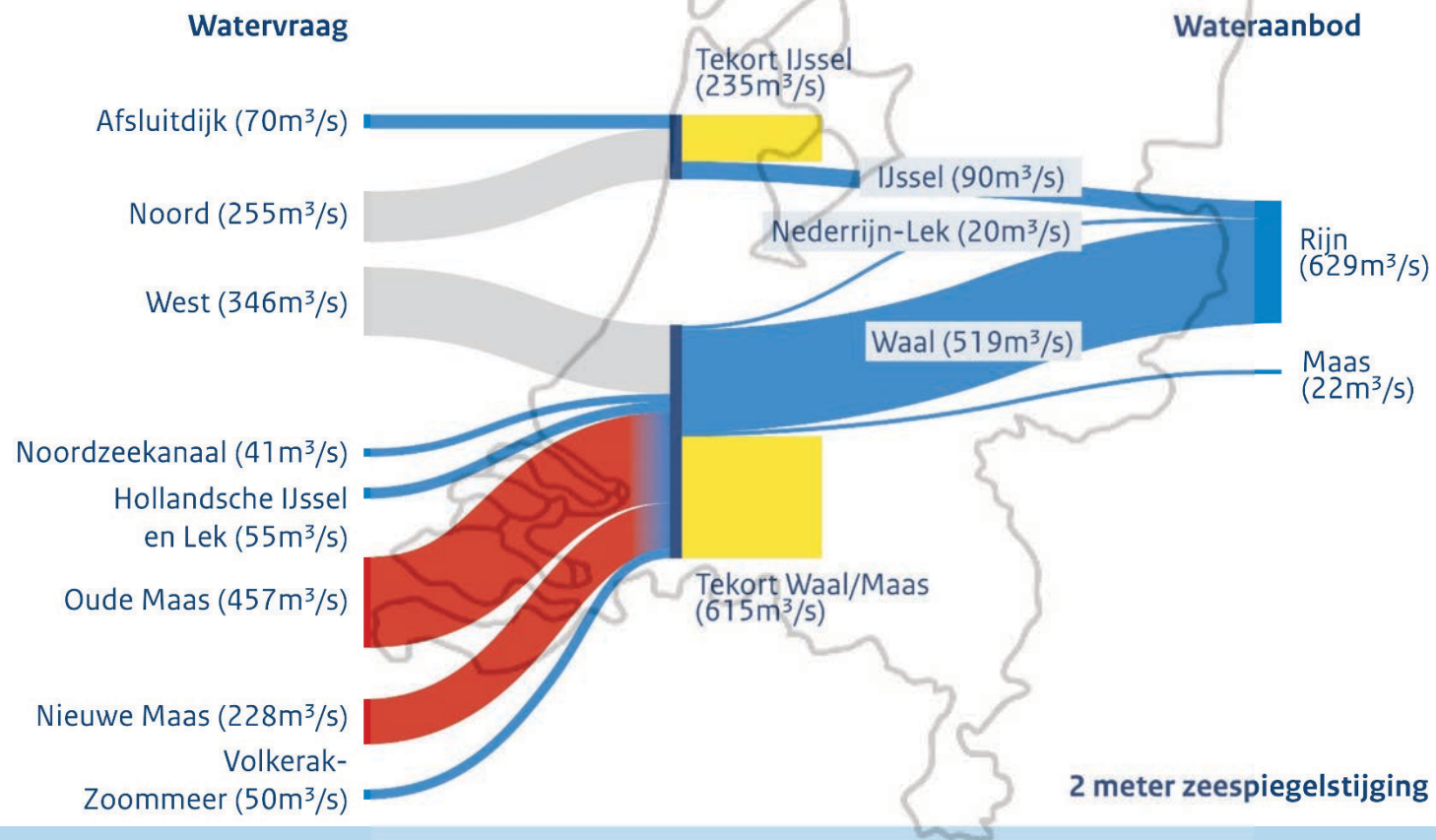

- Vanaf 0,5 m zeespiegelstijging: waterbalans in problemen, maar oprekken nog mogelijk
- Vanaf 1 m zeespiegelstijging waterbalans niet meer houdbaar

Zeespiegelstijging voor zoetwater eerder probleem dan voor waterveiligheid

Conclusies droogte & zoetwaterbalans

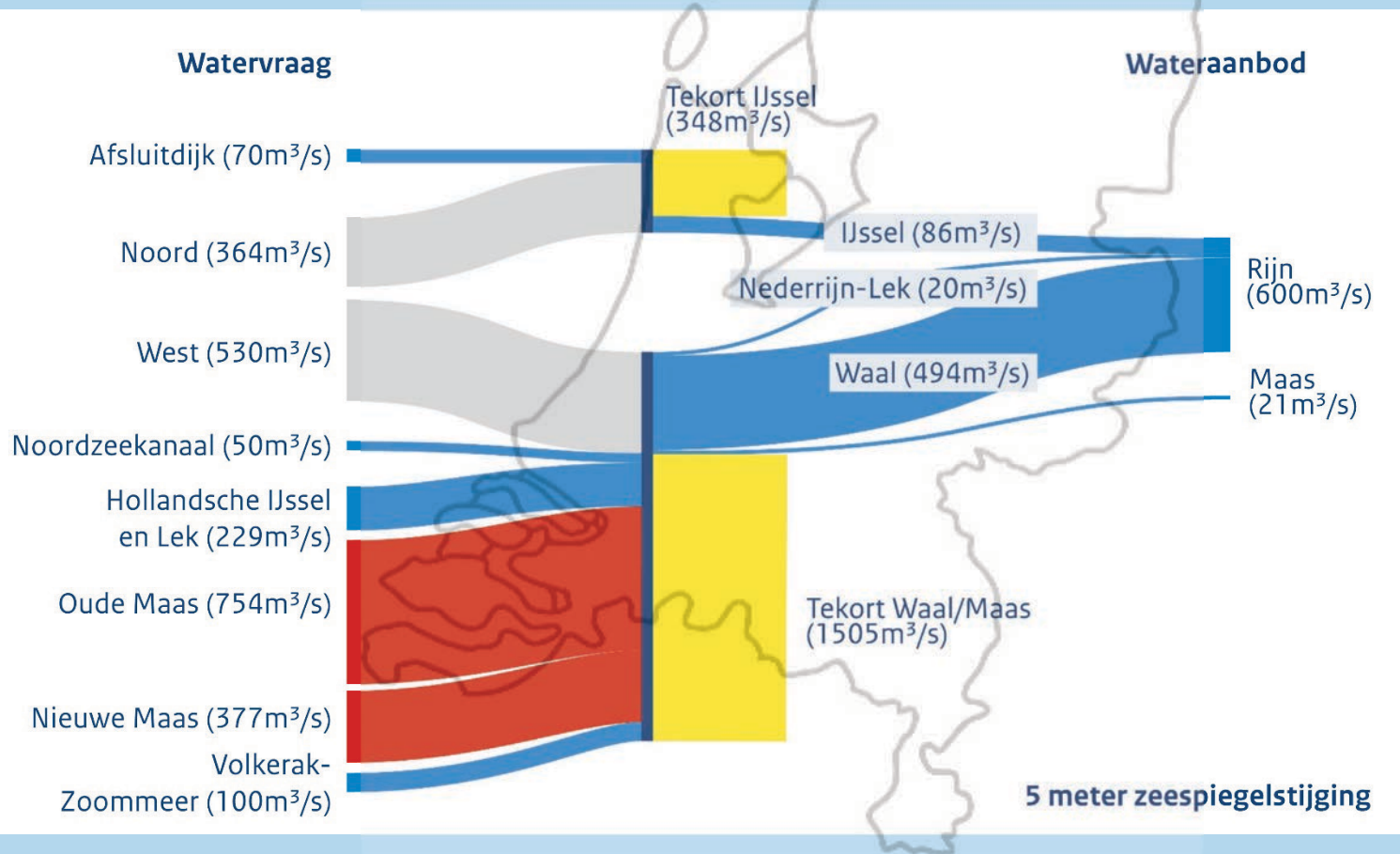

- Vanaf 0,5 m zeespiegelstijging: waterbalans in problemen, maar oprekken nog mogelijk
- Vanaf 1 m zeespiegelstijging waterbalans niet meer houdbaar

Zeespiegelstijging voor zoetwater eerder probleem dan voor waterveiligheid

Conclusies droogte & zoetwaterbalans

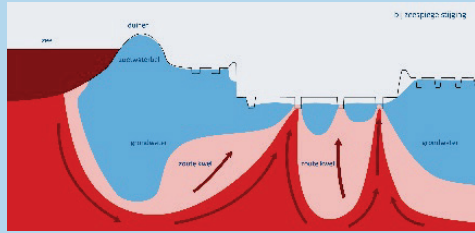

- Vanaf 0,5 m zeespiegelstijging: waterbalans in problemen, maar oprekken nog mogelijk
- Vanaf 1 m zeespiegelstijging: waterbalans niet meer houdbaar

Zeespiegelstijging voor zoetwater eerder probleem dan voor waterveiligheid

Grondwater

Zoute grondwaterkwel

Kwel niet te stuiten

Regionaal beheer en
inrichting optimaliseren in
combinatie met 'omgaan
met meer zout'

Wat kunnen we doen?

➤ Verzilting bestrijden

IJsselmeer

Sluizen, spuien, gemalen
optimaliseren

Rijn Maas Monding

Systeemverbeteringen

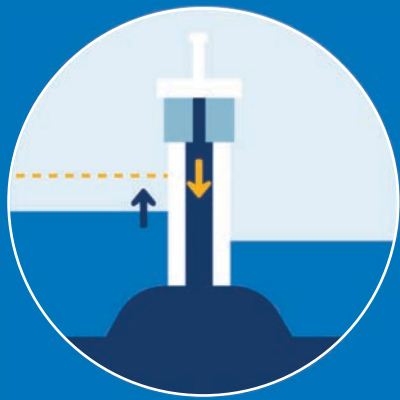
- Watervraag beperken
- Accepteren verzilting onvermijdelijk

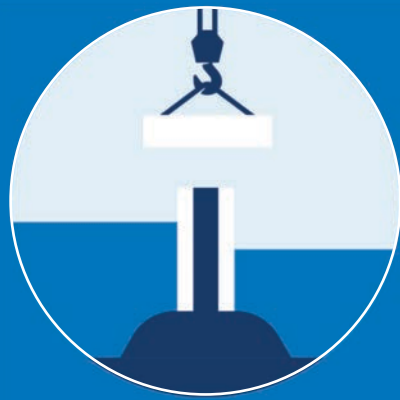
Doorgaan in het verlengde van de huidige weg

Dijkversterkingen
& zandsuppleties

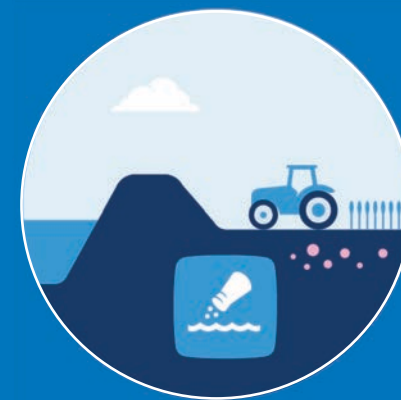
Vaker sluiten
stormvloed-
keringen

Vervangen
stormvloed-
keringen

Extra pompen

Verzilting bestrijden
& landgebruik
aanpassen

Eeuwenlange geschiedenis met waterbeheer

1. Inrichting en landgebruik
aanpassen

Eeuwenlange geschiedenis met waterbeheer

1. Inrichting en landgebruik
aanpassen
2. Natuurlijke dynamiek benutten

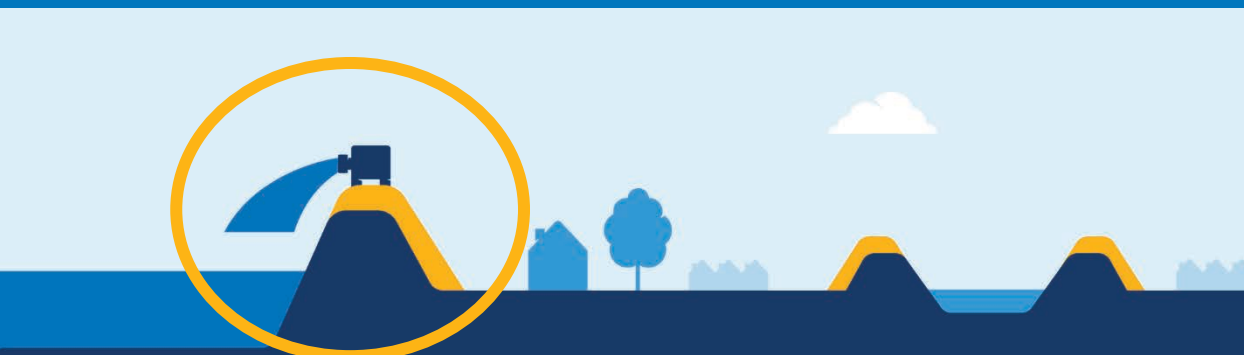
Eeuwenlange geschiedenis met waterbeheer

1. Inrichting en landgebruik aanpassen
2. Natuurlijke dynamiek benutten
3. Water keren, sturen en beheersen met techniek

Andere denkrichtingen voor de lange termijn

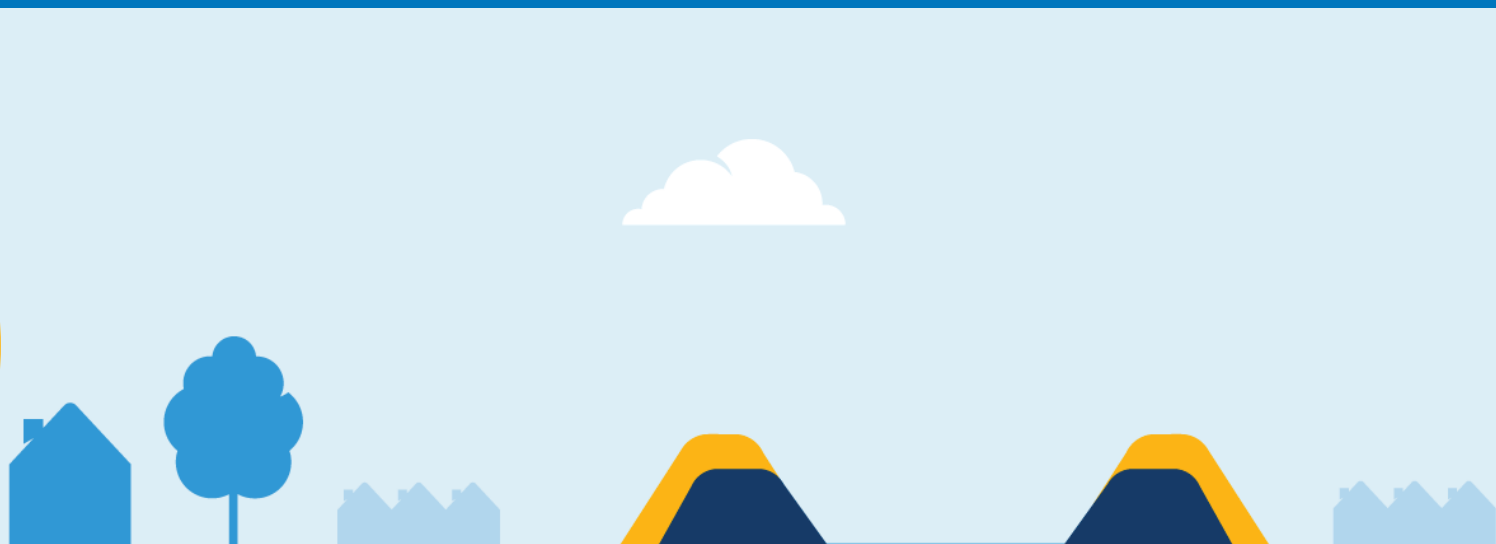
Beschermen, Zeewaarts, Meegroeien, Meebewegen

Andere denkrichtingen

Beschermen

Stormvloedkeringen

Dammen

Pompen

Foto Jos van Alphen (Maeslantkering)

Andere denkrichtingen

Zeewaarts

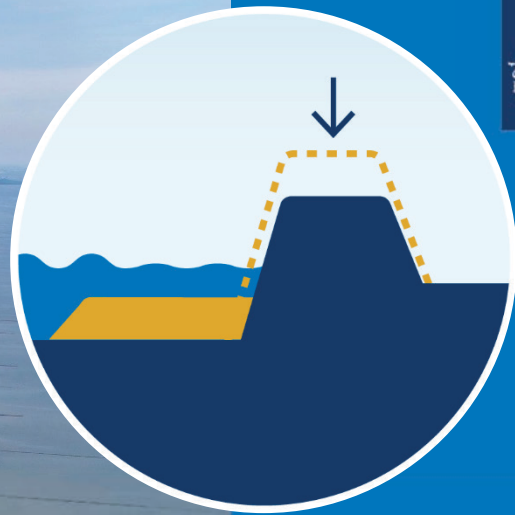
Kustmeer

Andere denkrichtingen

Meegroeien

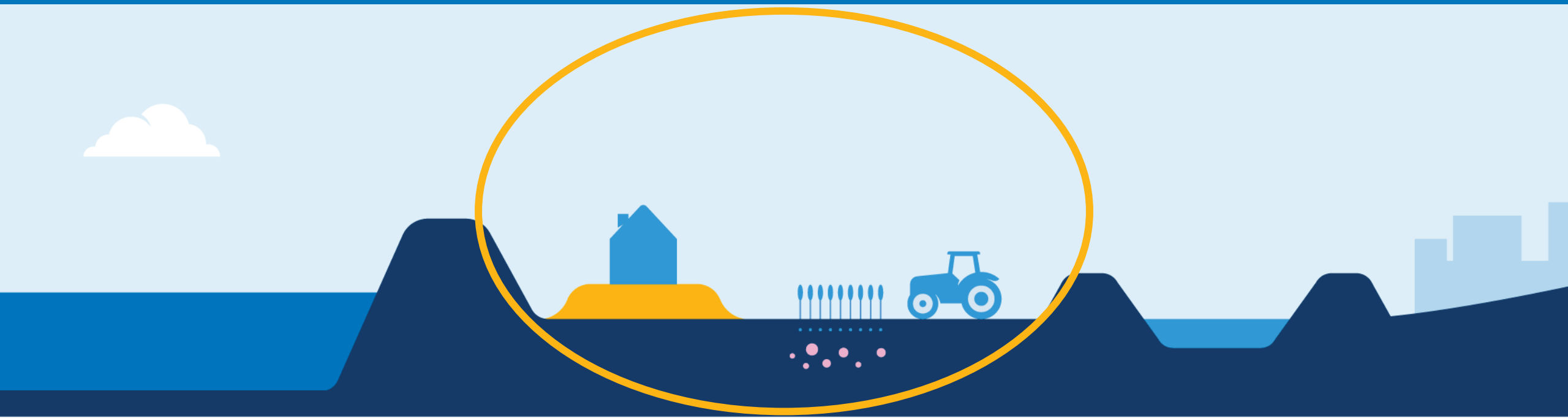

Andere denkrichtingen

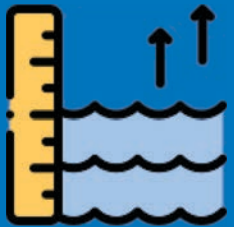
Meebewegen

Effecten in beeld

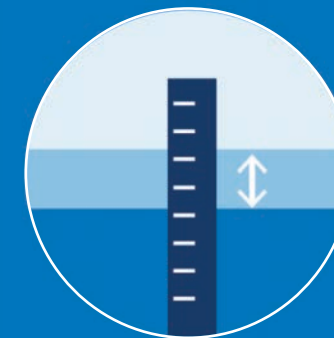
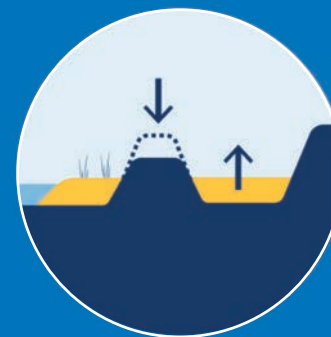
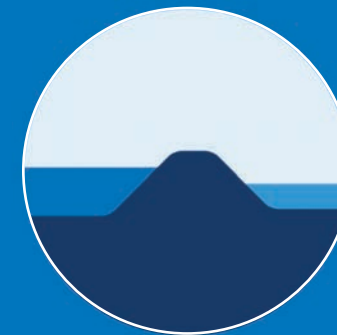
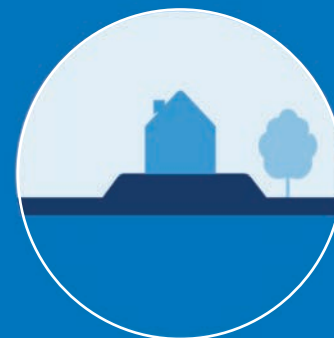
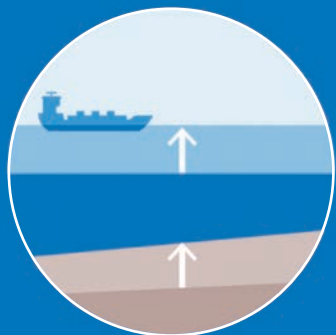
Van waterstaatskundige gevolgen naar invloed op functies & gebruik

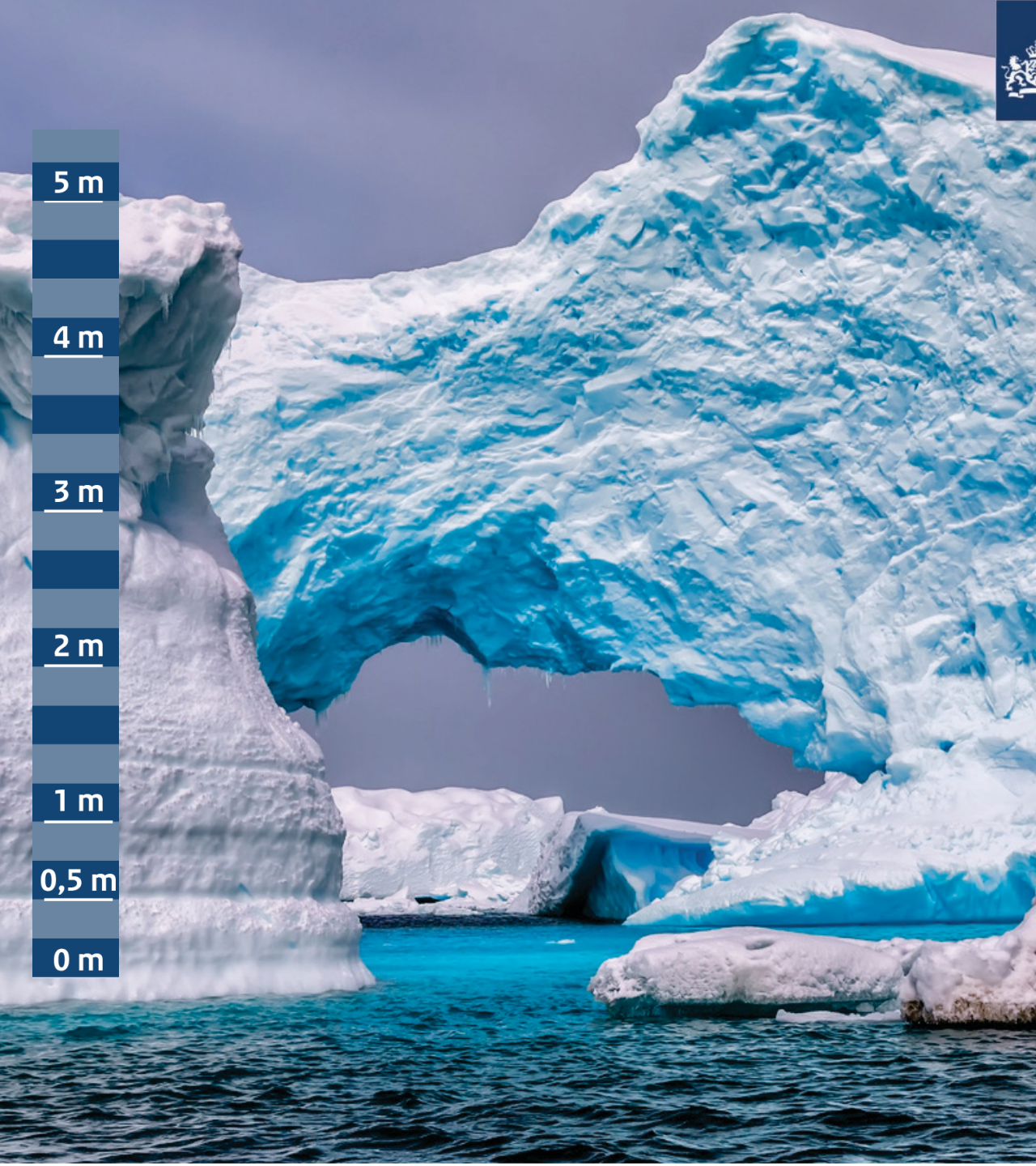

Bouwstenen om te combineren

Nationaal, regionaal, lokaal

Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?

Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?

Blijven investeren in een
sterke basis

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

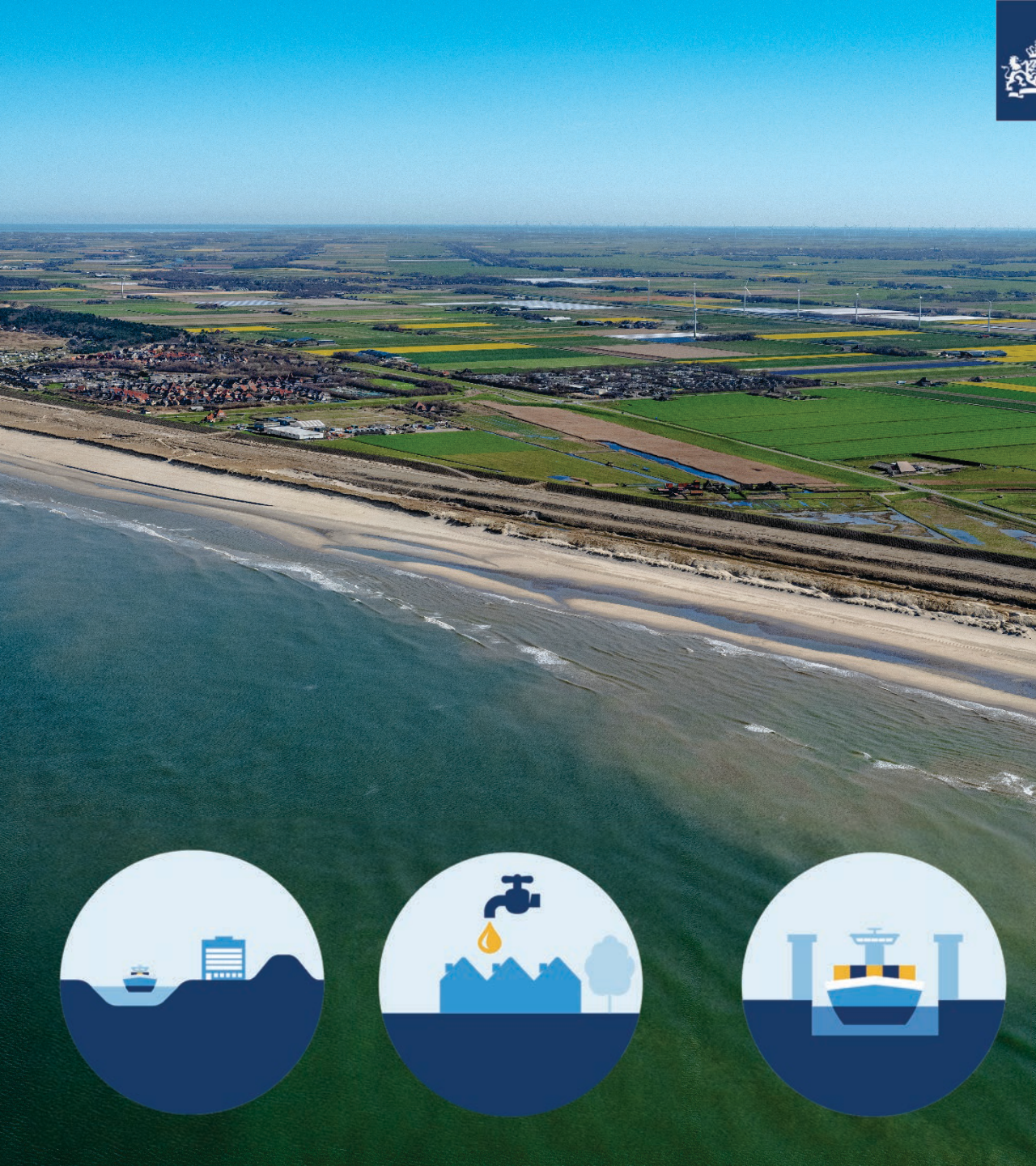
Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?
Beginnen met kleine stapjes

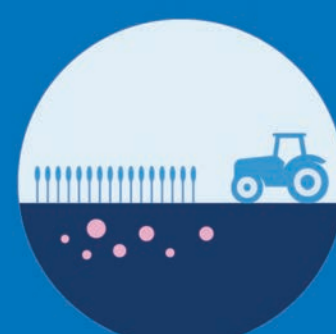
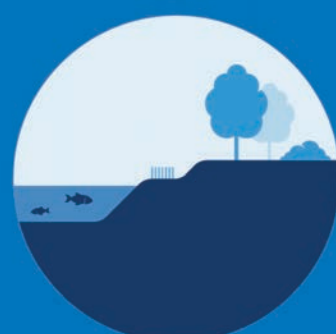
Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?
Vorbereiden op grote keuzes

Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?
Leren van ervaringen

Snelheid van
zeespiegelstijging is
onzeker. Wat te doen?
Perspectief verbreden

NL nog eeuwen veilig én leefbaar, MITS:

Hard doorwerken: 2050 op orde

Uitbreidbaarheid van keringen

Ruimte reserveren voor keringen

Borgen beschikbaarheid grondstoffen

Leren leven met verzilting

Dank voor uw aandacht.

